

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK XIX.

ČÍSLO 9.

Z Á Ř Í 1938.

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktor: Plukovník gšt. František Pobunek.

PAMÁTKY MASARYKOVĚ.

Od smutného dne, kdy nás navždy opustil první prezident republiky a nejvyšší velitel naší obnovené branné moci, dovršil se 14. září první rok. Byla to doba smutku a bolesti stále ještě živé, ale také doba, v níž se nejdůrazněji ozvaly naléhavé potřeby a zájmy vzrušené přítomnosti, kdy osiřelý národ musil nastoupiti trnitou cestu nových zkoušek a napnouti všechny síly, aby svou pohotovostí čelil nebezpečím — podnes ještě mimořádně vážným — která jdou až na kořeny osvobozenkého díla zemřelého presidenta. Množství nových a nových otázek, jejichž soubor se týká samé existence našeho národa a státu, nutno řešiti bez jeho spolupráce, rad a pokynů.

Nemůže být pochybnosti o tom, že nelze-li se v této osudové době rozhodovati za přímého Masarykova vedení neb aspoň za jeho součinnosti, nutno postupovati jen v jeho duchu a řídit se podle jeho odkazu, kterým se právě před rokem u rakve zemřelého celý národ vnitřně sjednotil.

Československá armáda, jejíž vznik, účast v osvobozeném boji a nový organizační rozmach v obnoveném státě je co nejúžeji spjat se jménem a státnickou činností samého Masaryka, je si svého závazku k jeho odkazu vědoma a pamětliva tím více, čím rychleji stoupá její dějinný význam v přítomné době mezinárodního neklidu a s čím větší důvěrou a nadějí se k ní upírají oči celého národa. Masarykovy památky vzpomíná dnes nejen z úcty k svému prvnímu nejvyššímu veliteli, nýbrž především z lásky k svému duchovnímu učiteli a vůdci, jehož životní dílo je pro ni trvalou mravní vzpruhou a posilou.

Třebaže obnovení naší národní brannosti za světové války bylo kolektivním dílem obětivých dobrovolníků, kteří si sami jako jednotlivci uvědomili v kritické chvíli osud národa za divoké bouře válečného zápolení a neváhali vykonati svou mravní povinnost k němu zcela dobrovolně, přec teprve Masaryk spjal základní jednotky nového zahraničního dobrovolnického vojska vyšší autoritou obecně uznávaného vůdce, promyslel a politicky i filosoficky odůvodnil právo československého lidu na bojovou účast po boku dohodových států a jeho mravní povinnost, přispěti válečnými obětmi k vítězství společné věci Dohody a tím i k splnění našich nároků na národní svobodu a státní nezávislost. Čerpaje poučení z velké revoluční epochy českých dějin ve století patnáctém, pronesl v počátcích odboje za světové války

programová slova, která platí se stejnou závazností podnes i pro všechny časy budoucí jako zásada naší národní i státní brannosti: „Odsuzujeme násilí, nechceme a nebudeme ho užívat. Avšak p r o t i n á s i l í budeme se hájit třeba i železem!“

Osudovou otázku našich dějin, která kdysi oddělila Chelčického a jeho stoupence od ostatních husitských stran, rozřešil proto Masaryk v pravou chvíli kladně, a to vyšší syntesou Chelčického a Žižky, jak svědčí zejména jeho památný zápis do pamětní knihy 1. pluku Husova. Svou jedinečnou autoritou a svým postavením vůdce vyřešil dotčenou otázku i za tisíce jiných, kteří jeho názor přijali za svůj, nalézajíce v něm namnoze potvrzení správnosti vlastního rozhodnutí nebo pomoc ve svých pochybnostech.

Skutečnost, že vůdcem nově se rodící československé armády byl filosof humanity, pacifista a antimilitarista, je nejpozoruhodnější známkou celé povahy naší obnovené brannosti, jejích úkolů a cílů. Vítězství osvobozených ideálů, za něž bojovaly československé legie, přineslo vlivem Masarykovým nejen Čechoslovákům, nýbrž veškerému obyvatelstvu obnoveného státu širokou základnu pro další svobodný rozvoj v duchu moderní demokracie. Proto i branná moc republiky, vyrostlá především ze základů, položených našimi legiemi, uchovává v sobě přes zásadní rozdíly někdejší služby revolučních dobrovolníků a přítomné povinné služby státních občanů pravého demokratického ducha, který je příznačný pro celé státní ústrojí Československa. Nejcenějším pojítkem mezi naší armádou zahraniční a novou armádou republiky byla právě osobnost Masarykova. V obou případech stál Masaryk na místě nejodpovědnějším, nejprve jako vůdce revoluce, poté jako prezident státu a tím i nejvyšší velitel jeho branné moci.

Úkol, zajistit mladé republice řádnou vojenskou ochranu, náležel k nejtěžším organizačním úkolům doby, zjitřené poválečnou psychosou. Československý lid, namnoze zvyklý z dob rakousko-uherské poroby vidět v císařské armádě nejpevnější oporu protidemokratického systému, privilegii panující dynastie, tříd a národů, jen zvolna uvykal po velkém vyčerpání válkou novým povinnostem, které mu ukládalo budování armády. Bylo zapotřebí přesvědčivě ukázat, že armáda československá není a nebude červenobílou kopií staré armády rakousko-uherské, nýbrž armádou, prodchnutou tímž duchem demokracie, duchem Masarykovým, který vyznačoval naše osvobozené hnutí.

Za uvedených poměrů získal si právě Masaryk jako prezident a vrchní velitel zásluh neocenitelných. Pomáhal překlenouti rozpory, které bránily zejména širokým vrstvám lidovým, válkou nejvíce zuboženým a vyčerpaným, najít kladný poměr k vojenství a k armádě, umožňoval těžkou práci našich vojenských organizátorů a podporoval ji svou autoritou i svým velkým zájmem o všechny vojenské otázky, jejichž cenu a význam poznal nejlépe sám z vlastní zkušenosti za války. Armáda byla vlastně nejmladším dítkem Masarykova velkého a mnohostranného životního díla. Proto si ji snad také tolik zamiloval, za hranicemi byl jí sám učitelem a vůdcem a rovněž v obnoveném státě věnoval jí mimořádnou pozornost. Pečoval zejména o to, aby byla nejen zabezpečena materiálně a dobře vybavena technicky, nýbrž aby měla také pravého ducha, souhlasného s ideou státu, i plnou důvěru obyvatelstva. Co by zajisté byla platná nejlepší zbraň a nejdokonalejší opevnění, kdyby za nimi nestálo vojsko naplněné vysokou vojenskou morálkou, vůlí k boji a ochotou k obětem za společné ideály republiky!

Masarykův vřelý poměr k naší armádě připravoval po mnoho let veřejné mínění Československa pro správné chápání vojenských potřeb a úkolů, probojovával v nejširších lidových kruzích důvěru k našemu vojenství. Nově se rodící branná moc republiky — stejně jako před tím naše zahraniční legie — měla právě v Masarykovi nejlepší záruku, že je určena toliko k obraně nejvyšších statků národních a státních, že se nikdy nestane a nemůže státi nástrojem výbojné a militaristické politiky. Průprava našeho veřejného mínění v uvedeném směru vyžádala si arci hojně času a trvalo dosti dlouho, než se u nás vytvořil správný poměr k vojenství i k vojenské obraně státu. Vytvořil se však na štěstí ještě včas, abychom nebyli překvapeni a mohli se každému nebezpečí brániti připraveni.

Dnes bohudíky, není již zapotřebí bojovat o veřejné mínění a sympatie lidu k naší branné moci. Její nutnost, ba nezbytnost je zřejmá. Cítí se všeobecně, že válečnému nebezpečí lze konec konců čeliti zas jen zbraněmi a že proto řádná a spolehlivá armáda, vychovaná v duchu Masarykově, je též nejlepší ochranou naší národní a státní nezávislosti, demokratického zřízení a občanských práv veškerého obyvatelstva republiky.

Československá armáda, jejíž vedení a další dobudování převzal po prezidentu Masarykovi jeho nejbližší spolupracovník a nejlepší pokračovatel v jeho historickém díle, nynější prezident Edvard Beneš, stojí dnes připravena na stráž naší svobody i Masarykova odkazu. Není v tomto úkolu osamocena. Staří její spojenci ze světové války tvoří spolu s ní velký jednotný tábor, aby společně bránili mír a vznešené ideály světové demokracie, v jejímž rámci je podle Masaryka nejlépe zabezpečena též budoucnost našeho národa i celé republiky.

Dr. František Šteidlér.